

Versie 2-09-2021

024 - CAL-AWACS-2021

CONCEPT-VERSLAG COMMISSIE AWACS LIMBURG

DIGITAAL 24 juni 2021 15.30 UUR – 17.00 UUR (via MS-Teams)

Aanwezig leden CAL:

Dhr. Geurts, Burgemeester Beekdaelen
Mw. Quadvlieg, Wethouder Beekdaelen
Dhr. L'Espoir, Wethouder Brunssum
Dhr. Raes, Raadslid Beekdaelen
Dhr. Franssen, Raadslid Beekdaelen
Mw. Offermans Raadslid Brunssum
Dhr. Kleuters, Burgerlid Brunssum
Dhr. Pellemans, NATO Vliegbasis Geilenkirchen
Dhr. Kwast, Ministerie van Defensie
Dhr. Kockelkoren, Burgerlid Beekdaelen
Dhr. Demmers, NATO Vliegbasis Geilenkirchen
Dhr. Achten, Secretaris

Aanwezig t.b.v. toelichting bij agendapunten:

Mw. Duijvestijn, KICL/SKLZL
Dhr. Veerbeek, NLR
Dhr. Hogenhuis, NLR
Dhr. Van Vught, Ambtenaar provincie Limburg

Aanwezige toehoorders:

Dhr. Claessens, Dagblad de Limburger
Dhr. Senden, ZO – NWS
Dhr. Gebben, Burger Beekdaelen
Mw. Hanssen, Beleidsambtenaar Brunssum
Mw. Vaessen, ambtenaar Beekdaelen
Mw. L. Ehlen, burger
Mw. R. Lichtenberg, burger
Dhr. Ris, burger
Mw. Floor, burger
Dhr. Sanders, burger

Afgemeld:

Mw. Turfboer, Ministerie I&W
Dhr. Hendrikx, beleidsambtenaar gemeente Beekdaelen

1. Opening (met oplezen namen aanwezigen i.v.m. presentielijst)

Dhr. Geurts opent de vergadering. Hij zit de vergadering voor i.v.m. afwezigheid gedeputeerde.

2. Vaststellen concept-agenda

Het concept-verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

3. Toelichting in hoofdlijnen NLR op:

- A. Halfjaarrapportage vliegtuigbewaking vliegbasis Geilenkirchen (CAL-AWACS-2021-014)
- B. Berekening van de geluidsbelasting op Nederlands grondgebied nabij de Vliegbasis Geilenkirchen in 2020 (CAL-AWACS-2021- 015)

Gedachtenwisseling vindt plaats n.a.v. de presentie o.a. over:

- Vliegbasis Geilenkirchen is niet alleen voor AWACS maar ook voor ander NAVO en civiel medegebruik (NAVO, Duitse politieheli's en een vliegschool);
- Meervoudig gebruik is ook noodzakelijk voor de luchtverkeersleiders om hun (civiele) licenties te behouden;
- Het is normaal dat vliegbases gebruik worden voor én militair gebruik én civiel verkeer;
- Het aantal 'woonkern offenders' is verminderd door voorlichting, trainingen door maximaal gebruik van simulatie. Bezien wordt of het tolerantiegebied goed zichtbaar kan worden gemaakt voor de vliegers in het vlieg management systeem (Flight Management System / FMS);
- Feitelijk is er geen sprake van nieuwe motoren, maar van oudere en minder oudere motoren,
- Britten vliegen met minder oudere motoren en komen nauwelijks naar Geilenkirchen (idem de Franse AWACS). De Britten hebben besloten hun vliegtuigen te vervangen in de periode 2023-2025 door Boeing 737 AWACS (type duiding E-7);
- Om het aantal klachten in de namiddag te verminderen, kan eerder dan 08:00 uur vertrokken worden op de dag. Omdat de geluidsbelasting dan verplaatst naar minder wenselijke tijden is dat geen alternatief. Korter vliegen is operationeel bijna onmogelijk;
- De AWACS 'klimmen' al zo snel als mogelijk is, dat kan praktisch niet worden verhoogd;
- Klimatologische omstandigheden, instructies van luchtverkeersleiders van verkeerleiding Beek of het ijkken van vliegmeetinstrumenten kunnen bijvoorbeeld oorzaken zijn waardoor een piloot vliegt buiten de grenzen van het tolerantie gebied .

Mw. Quadvlieg en dhr. Geurts (als burgemeester) spreken hun zorgen uit over het bredere gebruik van de basis dan alleen AWACS c.a.

4. Mededelingen:

- Afmelding van mw. Turfboer Ministerie I&W
- Dhr. Van Vugt neemt namens de provincie Limburg deel aan de CAL
- Dhr. Pellemans is aanwezig tot 16.45 uur i.v.m. representatieve verplichtingen

5. Concept-verslag d.d. 25-03-2021 (CAL-AWACS-2021-016)

n.a.v. het verslag

A. Transitie Ke/Lden

Dhr. Franssen vraagt of t.a.v. de scenariovaststelling medezeggenschap en/of inspraak komt.

Dhr. Kwast meldt dat alle COVM's en de CAL een brief ontvangen over de voorgenomen omzetting van de Ke naar de Lden (norm). Voor Geilenkirchen is één scenario opgenomen. Volgens dhr. Kwast is er niet alleen ruimte voor uitleg maar ook voor ruimte dialoog om te komen tot een goede contour. Bij de omzetting wilt defensie niet meer geluidsruimte krijgen, maar ook geen vliegruimte verliezen.

B. Uitplaatsing AWACS vliegbewegingen naar Nederlandse vliegbases

Mw. Quadvlieg informeert naar het uitplaatsen van vliegbewegingen. Dhr. Pellemans geeft aan dat voor zover hem bekend maximaal 370 vliegbewegingen per jaar op Nederlandse militaire vliegbases geacomodeerd kunnen worden. Dit aantal dient gerelateerd te worden aan het aantal vliegbewegingen van destijds (4120). Inmiddels is het aantal vliegbewegingen eenzijdig door de NAVO structureel teruggebracht naar 2600, Het gaat hierbij om vliegbewegingen van NAVO AWACS vliegtuigen of die NAVO direct ondersteunen. Dit verklaart waarom er nu minder vliegbewegingen kunnen worden uitgeplaatst naar Nederland. Ca. 50% van alle AWACS vliegbewegingen worden elders gedaan tijdens operaties, oefeningen en trainingsvluchten. Niet alle vluchten van en naar Geilenkirchen lenen zich voor uitplaatsing van vliegbewegingen naar Nederland. Afgelopen jaar zijn ca. 90 vliegbewegingen naar Nederland uitgeplaatst. De commandant van de NAVO (SACEUR) heeft per brief (SH/OPI/J3/SPOPS/14-307764, 12-Nov-2014) laten weten dat het totaal aantal vluchten mogelijk lager kan worden indien er een blijvende oplossing wordt gevonden voor het onderhoud van de bomen, in de woorden van Pellemans dat de 'bomen getopt' worden.

Dhr. L'Espoir wijst op de geluidsoverlast. Hij verzoekt om meer vluchten over NL te verspreiden en nog meer te oefenen in het buitenland. Dhr. Pellemans merkt op dat al het mogelijke gedaan wordt (ook t.a.v. oefeningen elders) maar dat de Basis tegen de operationele grenzen aanloopt. Het merendeel van de oefeningen wordt al elders verricht om de overlast te beperken. Niet altijd is dat (operationeel) mogelijk. Als voorbeeld daarvan noemt dhr. Pellemans een oefening onder verduisterende omstandigheden met Amerikaanse tankervliegtuigen elders, die vanwege Covid-restricties, in tegenstelling tot de AWACS-vliegtuigen, niet op een andere vliegbasis kunnen landen. Daarom waren de tankervliegtuigen genoodzaakt om buiten de reguliere openingstijden terug te komen. Zoals binnen de CAL is afgesproken, wordt dan een persbericht verspreid.

Dhr. Pellemans biedt aan en zo is afgesproken om 1x per jaar het aantal uitplaatsingen van vliegbewegingen naar Nederlandse militaire vliegbases aan de CAL te rapporteren.

6. Kennisname actielijst (voor zover niet opgenomen in concept-agenda).

- 6.1. Afspraken worden gemaakt over publicatie vergaderingen ook op www.limburg.nl (aanvullend op gemeentelijke bekendmakingen)
- 6.2. Publicatie vergaderstukken op COVM.NL wacht op 'licentie' voor dhr. Kwast
- 6.3 Fysiek werkbezoek voorzitter CAL bij omwonenden vindt plaats indien het weer mogelijk is
- 6.4. Toekomst basis AWACS Geilenkirchen na 2035 / overleg met Duitsland / Afgesproken is dat er een brede oriëntatie ronde komt door voorzitter/ GS met alle partijen. Onderwerp wordt doorgeschoven in afwachting nieuw college van GS.
- 6.5. Uitnodiging Tweede Kamer door gemeenten (na kabinetsformatie)
- 6.6. Defensie beziet de mogelijkheden voor een informatie sessie over de Omgevingswet i.r.t. vliegbasis Geilenkirchen

Dhr. Kockelkoren vraagt of de gemeente ook door defensie betrokken worden bij een sessie over de Omgevingswet. Dhr. Kwast geeft aan dat binnenkort een rapportage komt van Defensie over de gevolgen van de Omgevingswet voor luchthavens, planvorming c.a. Daarin komt een paragraaf over de buitenlandse luchthaven Geilenkirchen. Indien gewenst kan de CAL verzoeken om een presentatie van het rapport. Mw. Quadvlieg en dhr. L'Espoir wijzen op de betrokkenheid en de gedachte voor draagvlak van burgers bij de Omgevingswet, In de sessie kan ook hier aandacht aan worden besteed.

7. Bezoek staatssecretaris Defensie mw. Visser / leefbaarheidsprogramma

Dhr. Kwast meldt dat over een bezoek van de staatssecretaris geen nieuws is melden. Hij juicht het toe als spoedig gezamenlijk voorstellen over de leefbaarheid en commissie van wijzen kunnen komen. De voorzitter ondersteunt deze gedachte.

8. Stichting Klachtentelefoon Zuid-Limburg

- **Overzicht Klachten 1e kwartaal 2021 (CAL-AWACS-2021-017)**
- **Woonkernoffenders: Vliegbewegingen boven de woonbebouwing van Schinveld en Brunssum 1e kwartaal 2021 (CAL-AWACS-2021-018)**

Alle klachten die in de rapportage staan hebben betrekking op vliegbewegingen van of naar de AWACS-vliegbasis Geilenkirchen. Het aantal klachten is in het 1^e kwartaal 2021 met 30% afgenomen ten opzichte van dezelfde periode in 2020 terwijl het aantal vliegtuigbewegingen met 44% is gedaald. Dhr. Kleuters wijst erop dat vanuit Zuid-Limburg breed klachten zijn en niet alleen vanuit Beekdaelen en Brunssum.

De heren Raes en Kockelkoren maken zich zorgen over de leefbaarheid en veiligheid kijkend naar het aantal offenders. Hoe verhoudt zich dat met wettelijke procedures en gemaakte afspraken? Dhr. Pellemans benadrukt dat er nooit concessies worden gedaan aan wet en regelgeving en dat er nimmer sprake is geweest van een onveilige situatie en vraagt dhr. Kockelkoren te verduidelijken naar welke regels hij verwijst in de Wet Luchtvaart/Luchtvaartwet, en dat extra inspanningen al hebben geleid tot een aanzienlijke vermindering van het aantal offenders. Dhr Kockelkoren wijst er vervolgens op dat ook gemaakte afspraken in zijn optiek nageleefd dienen te worden.

9. Gedachtenwisseling 'woonkernoffenders'.

Mw. Quadvlieg wijst erop dat er een verschil is in afdoening van verschillende soorten klachten. Geluidshinder klachten boven kleine kernen worden louter geregistreerd en klachten bij 'woonkernoffenders' krijgen een follow-up van de Basis. Is een zelfde behandeling als bij de klachten voor 'woonkernoffenders' mogelijk?

Dhr. Pellemans wijst erop dat, in de CAL, afspraken zijn gemaakt over 'het tolerantiegebied'. Hierbij is rekening gehouden met een groot aantal factoren in Nederland en Duitsland (o.a. aantal bewoners, scholen, zorginstellingen). Ook is met de CAL een vliegpatroon afgesproken waarbij nabij kleinere woonkernen w.o. Jabeek wordt gevolgd.

Bij een klacht over geluidshinder worden geen afspraken / regels overschreden. Bij een woonkernoffender wordt wel afgeweken van een afspraak (al dan niet met een goede reden) is een 'follow-up' gerechtvaardigd.

Dhr. Pellemans geeft ook aan dat als er wensen zijn om het tolerantiegebied te verleggen, dat het binnen de CAL besproken moet worden. Van een beperkt aantal inwoners uit Jabeek wordt een groot aantal klachten ontvangen. Dhr. Pellemans biedt aan met de bewoners in gesprek te gaan om tekst en uitleg te geven. Mw. Quadvlieg aanvaardt de uitnodiging.

10. Fijnstof meten met sensoren in Beekdaelen en Brunssum (toelichting provincie Limburg) (CAL-AWACS-2021-019)

Dhr. Burlet heeft in de CAL van maart van dit jaar aangegeven met een voorstel te komen voor de inzet van meetkastjes (sensoren) voor fijnstof. Dhr. Van Vugt geeft aan dat GS een voorstel wordt voorgelegd inzake de financiering en realisatie van 12 kastjes, onderhoud en verwerking van de gegevens. Mw. Quadvlieg en de heren Franssen en L'Espoir vinden het een goede zaak dat meer onderzoek naar fijnstof gaat plaatsvinden. Wel wijzen ze erop dat, voor zover het AWACS betreft, feitelijk onderzoek gedaan moet worden naar ultrafijnstof. Dit kan een effect hebben op de gezondheid. Het Rijk verricht hiernaar onderzoek bij Schiphol.

De volgende afspraken worden gemaakt;

- Provincie en de gemeenten Beekdaelen en Brunssum werken een plan van aanpak uit;
- Bekeken wordt of het onderwerp zich niet beter leent voor bespreking in een andere overleg gezien de bredere dimensie van leefomgeving;
- De vergadering wordt geïnformeerd over de stand van zaken van de Schipholstudie;
- Indien die resultaten bekend zijn, kunnen de deelnemers bezien welke aspecten dan mogelijkerwijs nader onderzocht kunnen worden voor AWACS (in samenspraak met RIVM).

Mw. Quadvlieg en dhr. L'Espoir geven aan dat financiering voor de kastjes c.a. in ieder geval niet kan komen uit budgetten voor AWACS omdat de scope van het meten veel breder is.

11 . Ingekomen stukken. Voorstel : ter kennisname van.

- DGMR / Rapportage vliegtuiggeluid vliegbasis Geilenkirchen 2020 (CAL-AWACS-2021-020)

Mw. Quadvlieg vraagt waarom, hoewel er sprake is van een afname van vluchten, het aantal vluchten met meer dan 100 dB(A) met name boven Schinveld zo hoog blijft. Mw. Offermans wijst aanvullend erop dat in de jaren 2015, 2016 en 2018 veel vliegtuigpassages (meer dan 400) zijn geweest boven 100 dB (figuur 4), terwijl het aantal vluchten in deze jaren ongeveer vergelijkbaar is met het aantal in 2012, 2013, 2017 en 2019 (rond de 1200). In figuur 3 is te zien dat de aantal vliegtuigpassages redelijk constant is gebleven. Is hiervoor een verklaring?

:

Afgesproken wordt dat de vragen aan dhr. Pellemans worden voorgelegd en reactie in het verslag wordt opgenomen omdat hij, zoals aangekondigd, eerder de vergadering heeft moeten verlaten. Reactie van dhr. Pellemans:

“Ik beperk mijn antwoord tot mijn periode in functie sinds eind 2017. In algemene zin constateer ik over de periode 2017 – 2020 (m.u.v. 2018 vanwege noodzakelijke conversie training t.b.v. de vernieuwde glass cockpit) een min of meer stabiele situatie m.b.t. het aantal waarnemingen door MP184, die direct onder de vertrek en aanvliegroute ligt.

Wat betreft het totaal aantal vliegbewegingen: in vergelijking met 2019 met 1.202 vliegbewegingen, constateer ik een afname van ca. 10% tot 1.084 in 2020 (*1). Dit is overwegend veroorzaakt door tijdelijk minder vliegen a.g.v. de pandemie en operationele inzet elders.

Wat betreft het aantal waargenomen vliegbewegingen met momentane geluidsniveau's hoger dan 99.9 dB(A) door MP184: het aantal van 244 in 2019 is in 2020 eveneens met ca. 10% afgenomen tot 225 (*2). Dit lijkt zich logisch te verhouden tot minder vliegbewegingen.

Ref.: DGMR / Rapportage vliegtuiggeluid vliegbasis Geilenkirchen 2020.

(*1) Fig. 3, pag. 9

(*2) Tabel B1.2

Dhr. Kockelkoren vraagt waarom het Fanamos (Flight track and Aircraft NOise MOnitoring System) systeem sinds 2014 niet meer wordt gebruikt. In de rapportage van DGMR worden deze waarden tot 2013 door het NLR bepaald via Fanamos.

Dhr. Hogenhuis meldt dat NLR Fanamos nog altijd gebruikt voor de jaarlijkse geluidberekeningen (zoals die jaarlijks gerapporteerd worden aan de CAL). Wat echter niet meer gebeurt sinds 2014 is het bepalen van de jaarlijkse geluidbelasting (uitgedrukt in kosteneenheden, oftewel Ke) op basis van meetgegevens uit het meetnet van SENSORNET. Deze berekening op basis van geluidmetingen zijn destijds uitgevoerd in het kader van de motie Neppérus-Jansen en diende ter validatie van de destijds berekende geluidreductie.

- GGD-ZL aanvulling lijst literatuuronderzoek n.a.v. CAL 25-03-2021 / ter kennisname (CALAWACS-2021-021)

11. Rondvraag en sluiting.

Mw. Quadvlieg constateert dat gemeente en Defensie werken aan een betere samenwerking en oplossing. Dan helpt het volgens haar niet om een procedure tot aan de Raad van State voor het bestemmingsplan bedrijventerrein de Rode Beek te voeren voor de opname van een maximale hoogte voor bomen terwijl er nauwelijks bomen staan. Ze verzoekt om de procedure te stoppen. Dhr. Kwast verwacht hierover nog voor de volgende CAL hierop terug te kunnen komen bij het bestuur van Beekdaelen. Hij wijst erop dat de Raad van State het beroep gegrond heeft verklaard. Ook defensie doet zijn best om tot een betere werkwijze te komen.

Mw. Offermans vraagt of extra avond- en nachtvluchten ook tot compensatie leidt tot minder vluchten overdag. Dhr. Demmers wijst erop dat deze vluchten passen binnen de huidige regelgeving en Ke-normering en compensatie niet aan de orde is.

De voorzitter sluit de vergadering.

De volgende bijeenkomst is op 23 september 2021 van 15.30 uur – 17.00 uur (digitaal of gemeentehuis Brunssum).